

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 1645/2021
15.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца „СОРЕХ“ д.о.о. за производњу и трговину, са седиштем у Новом Саду, чији су пуномоћници Миодраг Тодоровић, адвокат из ... и Милан Шашић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Ваљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама тужиоца и тужене изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2145/20 од 09.12.2020. године, у седници већа одржаној 15.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужиоца и тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2145/20 од 09.12.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 2145/20 од 09.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијене су жалбе тужиоца и тужене и потврђена је пресуда Вишег суда у Шапцу П 41/16 од 13.11.2019. године, којом је обавезана тужена да исплати тужиоцу, на име накнаде стварне штете, настале деградацијом квалитета и количине ускладиштеног дувана, поновног поступка обраде, паковања и фумигације износ од 124.288.129,44 динара са законском затезном каматом од 16.03.2019. године до исплате, док је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се тужена обавезе да исплати тужиоцу, на име накнаде штете по основу неиспуњења уговора о производњи и откупу дувана „берлеј“, од стране коопераната рода 2014. године у 2015. години, те вредност разлике између уговорене и предате количине дувана износ од 6.768.820,54 динара; по основу изгубљене добити због немогућности организовања производње и откупа дувана „берлеј“ за период од 2015. године закључно са 2019. годином, на најмањем нивоу производње за 2014. годину, увећану за раст производње дувана код тужиоца, износ од 40.037,637,70 динара; изгубљену добит због неиспорученог дувана „вирцинија“ по уговорима из 2015. и 2016. године у вредности разлике између уговорене и предате количине дувана износ од 38.744.254,00 динара; изгубљену добит

због немогућности организовања производње и откупа дувана „вирцинија“ за период од 2015. године закључно са 2019. годином најмање на нивоу производње за 2014. годину, увећану за раст производње дувана код тужиоца, износ од 193.720.949,00 динара; изгубљену добит због недостатка раста производње износ од 150.316.583,00 динара; по основу измакле добити из увоза дувана у 2016. и 2017. години због пружања посебних погодности купцима износ од 51.522.305,40 динара; по основу немогућности избора најповољније понуде и најповољнијег понуђача и изнуђеним прихватањем набавке репроматеријала од суженог броја добављача са плаћањем у агро - роковима износ од 11.455.113,00 динара; по основу разлике између постигнуте цене услед императивне продаје готових производа и оне која би била постигнута да није било штетног догађаја износ од 3.517.344,00 динара; по основу недовољне упослености капацитета у 2015. и 2016. години, као и штете која је настала да би се повратио изгубљени ниво производње у периоду од 2017. до 2019. године, износ од 29.226.165,00 динара; по основу исплате отпремнине запосленима износ од 1.749.615,00 динара; на име штете коју је тужилац морао да исплати произвођачима по уговорима о заједничкој производњи дувана рода 2014. и 2015. године износ од 5.531.105,00 динара; на име рушења пословног угледа и кредибилитета створеног у току протеклих 25 година успешног пословања износ од 45.000.000,00 динара; и тужени обавезан да исплати тужиоцу износ од 1.539.245,15 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате, на име трошкова парничног поступка, док је захтев тужене за накнаду трошкова парничног поступка одбијен. Ставом другим изреке, одбијени су захтеви странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, парничне странке су благовремено изјавиле ревизије због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију тужене.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11...10/23), Врховни суд је нашао да ревизије нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни повреда других одредаба процесног закона учињених пред другостепеним судом, које су биле или могле бити од утицаја на законитост и правилност побијане пресуде, због чега се неосновано ревизијом тужиоца указује на битне повреде из члана 374. ст. 1. и 2. ЗПП. Битна повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП не представља дозвољени разлог за ревизију, према члану 407. став 1. овог закона. То не могу бити ни наводи којима се оспорава оцена доказа, јер се оспоравањем оцено доказа у суштини оспорава утврђено чињенично стање, што у поступку по ревизији није дозвољено, како императивно прописује одредба члана 407. став 2. истог закона

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац „Сорех“ д.о.о. Нови Сад више година обавља делатност производње дувана и других ратарских култура. Уговором од 01.07.2014. године, закљученим између тужиоца и привредног друштва АД „АА“ ..., уговорена је пословна сарадња за ту годину на начин да тужилац прода класиран,

осушен дуван у листу сауговарачу АД „АА“ ..., а ово привредно друштво да сву испоручену количину дувана обради по упуствима стручног лица тужиоца „Сорех“ д.о.о. Нови Сад. Тужилац се обавезао да тако обрађени дуван купи, док је обавеза привредног друштва АД „АА“ ... да тако обрађени дуван прода тужиоцу по куповним ценама увећаним за трошак обраде. Уговором је утврђено да се дуван до потпуног преузимања налази у сладишту друштва у ... . По закљученом уговору тужилац је започео сукцесивну продају дувана крајем септембра 2014. године и нето количину 1.348.012, 85 кг дувана разврстаног у 6 класа испоручио је привредном друштву закључно са децембром 2014. године. Тужиоцу је дана 31.12.2014. године издата фактура за обрађену количину дувана од стране АД „АА.“ ... . Дуван је био ускладиштен у магацинске просторије означеног привредног друштва.

Дана 23.12.2014.године у пословним просторијама АД „АА“ ... отпочело је спровођење провере пословања због сумње на злоупотребе у пословима откупа, прераде и продаје сировог и ферментисаног дувана. У поступку финасијске контроле пословања, када је попис завршен 31.12.2014. године у вечерњим сатима извршено је печење магацина и погона за производњу у којима су складиштени готови производи и дуван за обраду, и то постављањем траке са натписом Пореска управа, стављањем ланца са катанцем и штамбиљем пореске управе. Према законском заступнику тужиоца притвор је одређен 08.01.2015.године. У притвору се налазио наредна два месеца. У истом периоду у притвору је био и директор АД „АА“. Редован процес рада у АД „АА“ ... настављен је у мају 2015. године, а приступ магацинском простору са дуваном тужиоца омогућен је у децембру 2015.године. Код тужиоца „СОРЕХ“ д.о.о.није дошло до обуставе пословања.

Кривични поступак против законског заступника тужиоца окончан је решењем Основног суда у Новом Саду од 05.11.2018. године којим је обустављен поступак због кривичног дела пореске утаје из члана 229. став 3. КЗ, док је кривични поступак против директора АД „АА“ ... за исто кривично дело окончан ослобађајућом пресудом.

Магацински простор привредног друштва АД „АА“ ..., у коме је дуван у власништву тужиоца ускладиштен, био је запечаћен у периоду од 31.12.2014. године до 20.12.2015. године, када је по правноснажној судској одлуци донетој 08.10.2015. године, враћен у својину и државину овом привредном друштву. Наиме, привредно друштво је покренуло поступак за обезбеђење доказа пред Основним судом у Лозници у коме је одређено вештачење на околност умањења вредности дувана, а Пореској полицији 23.05.2015. године наложено да изврши отварање магацина и вештачење је вршено у периоду од 25.12. до 28.12.2018. године. У међувремену привредно друштво је водило и парнични поступак, ради предаје магацинског простора и исти му је по правноснажној судској одлуци од 08.10.2015. године, предат у државину 20.12.2015. године.

Суд је из налаза вештака, професора Пољопривредног факултета, Универзитета у Београду, који је дат 22.02.2016. године, утврдио да је услед нестручног отварања кутија са дуваном приликом пореске контроле дошло до оштећења, што је створило могућност инсектима да лакше улазе у кутије и размножавају се, и у ситуацији у којој складишни простор није одржаван годину дана, дошло је до заражености целог простора и самим тим губитка вредности дувана и потребе за његовом поновном обрадом, паковањем и применом методе фумигације,

ради довођења робе у раније стање. Висина стварне штете 124.432.838,83 динара, изражена је као новчани износ за који је вредност дувана умањена, увећана за издатке поновног привођење робе намени (поновног паковања и тзв. фумигације).

Тужилац је током поступка тврдио да поред настале стварне штете, трпи и штету у виду изгубљене добити: - због немогућности реализације уговора и пласирања дувана рода „берлеј“ из 2014. године у наредној 2015. години, по уговору о производњи и откупу дувана са кооперантима; - немогућности организовања производње дувана „берлеј“ у 2015. години закључно са 2019. годином и враћања на најмањи ниво производње из 2014. године, увећаног за раст производње код тужиоца; - немогућности испоруке дувана „вирцинија“ по уговорима из 2015. и 2016. године: - немогућности организовања производње дувана „вирцинија“ у 2015. годину закључно са 2019. годином и враћања на најмањи ниво производње из 2014. године увећаног за раст производње код тужиоца; изгубљене добити због недостатка раста производње; - изгубљене добити од увоза дувана 2016. и 2017. године, а због давања посебних погодности купцима у овом периоду; због разлике између тзв.императивне цене готових производа и цене која би била постигнута да није било штетног догађаја: - изгубљене добити због недовољне упослености капацитета у 2015. и 2016. години, те издатака од 2017. – 2019. године, потребних да би се вратио ниво упослености капацитета; штете у висини исплаћених отпремнина запосленима; - умањења имовине тужиоца насталог исплатом и измирењем његових обавеза произвођачима на основу уговора о заједничкој производњи дувана рода 2014. и 2015. године; и на име рушења пословног угледа предузећа.

Пресудама нижестепених судова, тужиоцу је на терет тужене досуђена накнада материјалне штете у утврђеном износу од 124.288.129,44 динара са законском затезном каматом од 16.03.2019. године до исплате, применом одредаба члана 172. и 180. став 2. Закона о облигационим односима. У преосталом је тужбени захтев одбијен, са разлога што није доказана основаност захтева у погледу изгубљене добити, о чему је одлучено у складу са правилима о терету доказивања, а са разлога што тужилац нема право на накнаду нематеријалне штете и тај захтев је одбијен као неоснован.

По оцени Врховног суда, одлучено је у свему правилном применом материјалног права. У побијаној одлуци другостепеног суда изнети су потпуни и правилни разлози које је непотребно понављати.

Неосновани су ревизијски наводи тужене да није било незаконитог рада државног органа и основа одговорности за штету, као и наводи тужене о доприносу тужиоца настанку штете.

У конкретном случају, утврђено је да је магацински простор у коме се налазила тужиочева роба, био запечаћен од стране пореског органа и да дуван није био одржаван у временском периоду од 30.04.2014. године до 20.12.2015. године, да је кривични поступак против директора резултирао обуставом, а да ни у кривичном ни у пореском поступку није донета мера забране обављања делатности.

По оцени Врховног суда, правилан је закључак нижестепених судова да је тужена одговорна за штету због неправилног и незаконитог рада својих органа, на основу члана 172. у вези са одредбама чл. 116-140. Закона о пореском поступку и

пореској администрацији и члана 147. Законика о кривичном поступку. Ово из разлога што у кривичном поступку против законског заступника тужиоца није донета одлука о привременом одузимању робе или забрани рада и што то није учињено ни у пореском поступку доношењем мере забране обављања делатности, која би била предмет контроле у управном поступку и спору, већ је без одлуке суда и пореске управе извршено печатење магацинског и производног простора, који није одржаван у дужем временском периоду, што је применом члана 154., 155., 185. и 189. ЗОО у узрочно – последичној вези са пропадањем дувана и стварном штетом коју је тужилац трпео због таквог рада органа тужене. Нижестепени судови су правилно утврдили висину штете из налаза вештака датог 22.06.2016. године. Прихватањем налаза вештака пољопривредне струке у погледу вредности лагероване робе и трошкова привођења робе намени односно досуђеним износом накнаде стварне штете, успоставља се материјално стање оштећеног које је било пре штетног догађаја, сагласно члану 190. ЗОО. Такође, нижестепени судови су правилно оценили неоснованим приговор подељене одговорности, применом члана 192. ЗОО, имајући у виду активну улогу тужиоца, с обзиром да су и АД“АА“ ... и сам тужилац предузимали одговарајуће правне радње пред судом, јавним тужилаштвом и органима управе, у циљу заштите својих права, обезбеђењем доказа и враћањем магацинског простора у својину и државину, при чему за неефикасно вршење пореске контроле (протека времена од печатења до отпочињања пописа залиха и сировина 26.03. 2015. године закључно са предајом ствари), нема тужиочевог доприноса, већ је за насталу стварну штету искључиво одговорна тужена.

Неосновано се ревизијом тужиоца побија другостепена пресуа у делу којим је одбијен тужбени захтев за исплату измакле користи.

Према одредби члана 189. став 1. ЗОО, оштећени има право како на накнаду обичне штете, тако и на накнаду измакле користи. Према ставу 3. овог члана закона, при оцени висине измакле користи, узима се у обзир добитак који се могао основано очекивати према редовном току ствари или према посебним околностима, а чије је остварење спречено штетниковом радњом или пропуштањем. Према овој законској одредби, повериоцу треба признати право на накнаду штете за измаклу корист, ако је штета у виду измакле користи извесна, ако постоје елементи на основу којих се може одредити износ измакле користи и ако очекивана измакла корист није противна важећим прописима и добрим пословним обичајима.

Право на накнаду штете због измакле користи, поверилац ће имати само ако је према ономе што се у животу редовно дешава или према посебним околностима случаја извесно да би ту корист у конкретном, одредивом износу и остварио у складу са важећим прописима и правилима морала. Терет доказивања извесности штете у одредивом износу и узрочне везе између штетне радње и настале штете, сноси оштећени као поверилац.

У конкретном случају, тужилац током поступка није предложио и пружио доказе да је штета у виду насталог губитка у пословању за период од 2015. закључно са 2019. годином настала као последица незаконитог и неправилног рада органа тужене. Наиме, није пружио доказе о свом пословању у периоду који је претходио штетном догађају доводећи их у везу са пословним резултатима након тог периода, закључно са 2019. годином, и то у тачном одредивом износу, посебно ако се има у виду да након

штетног догађаја фирма није престала да послује и да је зато и сам тужилац сносио ризик свог економско-финансијског пословања. Сходно наведеном, тужилац није доказао да су губици у пословању 2015. године били таквог значаја да би довели до пада добити за коју тужилац тврди да је настала, и то како због немогућности реализације уговора, пласмана робе, повећаних трошкова организације и враћања на ранији ниво производње, тако и због губитка положаја угледног привредника и привилегија које тај положај има (добивањем посебних дозвољених повластица у пословању), и исплате отпремнине запосленима. Осим тога, правилна је оцена нижестепених судова да тужилац као правно лице нема право на накнаду нематеријалне штете због повреде пословног угледа. Накнаду за нематеријалну штету је могуће признати само за законом признати вид штете, а не за било коју нематеријалну штету. Видови нематеријалне штете за коју се накнада може досудити такстативно су набројани у Закону о облигационим односима. Повреда доброг пословног угледа правног лица као повреда правно заштићеног нематеријалног добра, не може довести до новчане накнаде на име нематеријалне штете, јер се последице те повреде не манифестују у једном од правно признатих видова нематеријалне штете.

Имајући у виду да тужилац није доказао да је изгубљена добит последица незаконитог поступања државног државног органа, тужена није одговорна и у обавези да му накнади материјалну штету у виду измакле користи за период од 2015. закључно са 2019. годином, применом члана 172. у вези са чланом 189. ст.1. ЗОО.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци пресуде.

Одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка на основу члана 165. став 1. у вези члана 154. став 1. ЗПП, јер у поступку по ревизији није успео, а трошкови одговора на ревизију нису били потребни у поступку по овом ванредном правном средству.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић